

Fredagskronikken

Ola Kvaløy, dekan og professor i samfunnsøkonomi, Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger

Ola Kvaløy Tid for de nære ting

Jo, bedre kommunikasjonsteknologi vi utvikler, desto viktigere blir de fysiske stedene og de personlige møtene.

● **Det kan synes som et paradoks.** Aldri har det vært enklere for studentene å studere helt alene; sitte hjemme på hybelen og google og skrolle, se de beste foreleserne på Youtube eller delta på en Mooc («massive open online course») styrt fra et universitet på andre siden av kloden. Likevel oppleves campusutvikling og gode møtesteder for studentene våre som stadig viktigere.

Det er noe vi lærer i de fysiske møtene som ikke lar seg overføre digitalt. Det beste læringsmiljøet oppstår der mennesker møtes, prater, ser og tar på hverandre.

Den innflytelsesrike økonomiske geografen Michael Storper omtaler dette som «the value of the handshake». Tesen er at informasjons- og kommunikasjonsteknologi ikke reduserer behovet vi mennesker har for å klynge oss sammen. Snarere tvert imot.

Selv om ny teknologi gir mulighet for avstandskommunikasjon, skaper også teknologien immaterielle produkter og intellektuelle utfordringer som krever mer sofistikerte former for koordinering og samhandling. Kunnskapsøkonomien blir også stadig mer spesialisert, noe som øker behovet for dyp kunnskapsutveksling.

Når Trygve Slagsvold Vedum snakker om nærhet, så vet han at folk ikke stemmer ut fra klassetilhørighet, men snarere ut fra stedstilhørighet

← Når stadig mer kommunikasjon kommer i form av «kodifiserte meldinger», som for eksempel en epost eller en chat, blir menneskenes spesialfelt de meldingene som ikke lar seg kodifisere, skriver Ola Kvaløy i kronikken. Foto: Istock/Getty Images

Koordinering av nye og innovative aktiviteter krever fysisk nærhet, hvor folk kan ta og føle på hverandre, og utvikle tillitsfulle relasjoner.

«Håndtrykket» er fortsatt den mest effektive kommunikasjonsteknologien.

Sagt på en annen måte: Når stadig mer kommunikasjon kommer i form av «kodifiserte meldinger», som for eksempel en epost eller en chat, blir menneskenes spesialfelt de meldingene som ikke lar seg kodifisere. Chatten og eposten kan ikke erstatte øyekontakten og de subtile forståelsene som ligger i de fysiske møtene.

En viktig implikasjon er at urbaniseringen og sentraliseringen fortsetter ufortrødent videre. Ny kommunikasjonsteknologi reduserer nemlig ikke betydningen av geografi.

Den økonomiske geografen Andrés Rodríguez-Pose, som er tilknyttet Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger, har det siste året fått stor internasjonal oppmerksomhet omkring artikkelen «The revenge of the places that don't matter». De som blir igjen i periferien, eller i byregioner som har opplevd langvarig økonomisk nedtur, etterlyser den nærheten til gode jobber og gode tjenester som de en gang hadde, og de retter skytset mot eliter og globaliseringsforkjempere. I USA stemmer de på Donald Trump, i Storbritannia vil de ha brexit, og i Frankrike tar de på seg gule vester.

I Norge kommer revansjen til uttrykk gjennom Senterpartiets rekordoppslutning. Når Trygve Slagsvold Vedum snakker om nærhet, så vet han at folk ikke stemmer ut fra klassetilhørighet, men snarere ut fra stedstilhørighet. Rike og fattige i samme region og lokalsamfunn slutter i stor grad opp om de samme politiske kreftene.

Rodríguez-Pose mener derfor at ulikhetsforskningen (à la Thomas Piketty) i for stor grad har dreid som om «interpersonell» ulikhet, altså økonomisk ulikhet mel-

lom mennesker. Den «interterritorielle» ulikheten derimot – ulikheten mellom steder og regioner i samme land – har nærmest blitt neglisjert.

Man skulle kanskje tro at bedre kommunikasjonsteknologi økte klassebevisstheten snarere enn stedsbevisstheten; at teknologien lettere kunne koordinere arbeiderklassen på tvers av regioner og landegrenser. I stedet synes altså teknologien å øke stedsbevisstheten. Fysisk nærhet er nemlig også viktig for hvem vi kommuniserer med digitalt. Selv om vi kan få Facebook-venner fra hele verden, eller følge hvem vi vil på Twitter, velger vi stort sett å følge folk som befinner seg på samme sted som oss.

Digital kommunikasjon er sosialt betinget – vi kommuniserer helst med folk vi kjenner, og som bor og jobber i nærheten av oss.

Økonomiske geografer som Storper og Rodríguez-Pose mener at mange økonomer og politikere systematisk undervurderer betydningen av slike geografiske og fysiske realiteter. Mens økonomer gjerne antar at mennesker flytter på seg hvis de økonomiske mulighetene blir tilstrekkelig bedre et annet sted, anerkjenner økonomiske geografer i større grad menneskers (ubetingede) kjærlighet til stedene hvor de bor, og dermed også de sosiale og psykologiske kostnadene knyttet til det å flytte på seg.

Mens økonomer også har et ganske klinisk forhold til kommunikasjon, som en verdiskapende informasjonsutvekslingsaktivitet, vil økonomiske geografer i større grad anerkjenne verdien av at folk møtes, ansikt til ansikt.

Vi opplever vel alle hvordan chatter, eposter og andre digitale kommunikasjonsformer kommer i veien for selve budskapet. Fysisk kontakt er og blir viktig, selv om vi skriver 2020.

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen
Telefon: 22 00 10 59
Sentralbord: 22 00 10 00
Epost: debatt@dn.no

Hovedinnlegg/kronikk:
Inntil 4500 tegn med mellomrom
Underinnlegg/replikk:
Inntil 1500 tegn med mellomrom
Legg ved portrettfoto

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.